

3 zásadní novinky pro zemědělce v roce 2020: jaké změny s sebou přináší novela zákona o zemědělství a co trápí český LPIS?

Rok 2020 s sebou přinese významné změny v evidenci využití půdy (dále také „LPIS“). V souvislosti s novelou zákona o zemědělství se změny dotknou každého zemědělce. Nové postupy, které se začnou od roku 2020 uplatňovat, jsou nezbytné pro dosažení dostatečné kvality zákresů pozemků v LPIS, kterou Evropská komise požaduje ve vazbě na vyplácení evropských dotací.

Pozor...

Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“) se dlouhodobě potýká s tím, že uživatelé nehlásí změny včas, tedy do 15 dnů od nastalé skutečnosti, proto jen v tomto roce do září uložil za nesplnění ohlašovací povinnosti desítky pokut. Primární náplní SZIF je však dotační podpora, ne sankční činnost. Žádáme všechny zemědělce o včasné ohlašování změn užívání svých dílů půdních bloků (dále jen „DPB“) tak, aby evidovaný stav LPIS odpovídal skutečnému užívání DPB a tím napomohli dosažení kvalitních dat v LPIS, které jsou nezbytným podkladem pro úspěšné vyplacení evropských dotací. V navrhovaných pravidlech pro novou společnou zemědělskou politiku je dokonce dostatečná kvalita zákresů DPB jednou z podmínek pro čerpání finančních prostředků EU.

Viditelné „neduhy“

Široce rozšířeným neduhem v LPIS, se kterým se potýkají i ostatní evropské státy, je tzv. virtuální zemědělství. O co se jedná? Pozemek v LPIS (DPB) je evidován na uživatele, který sám žádnou zemědělskou činnost nevykonává (ve skutečnosti jde spíše o obchodníka), ale jeho DPB obhospodařují okolní uživatelé. S novelou zákona proto hranice DPB musí být **viditelná** (na leteckém snímku nebo na místě v terénu), a to proto, aby nebylo pochyb o užívání jednotlivého DPB a uživateli, kterému jsou vypláceny dotace. V žádném případě tato změna neznamená, že od roku 2020 musí být veškeré DPB vytyčené. Hranice DPB uživatel může vyznačit různými způsoby, např. směrem obhospodařování, plodinou, kůly či jakýmkoli jemu dostupným způsobem.

Zásadní změna při evidování hranic DPB

Od roku 2020 se hranice DPB začnou zakreslovat podle **jejich skutečného užívání**. Zákresy DPB tak budou odpovídat skutečným hranicím užívání, což je podmínka kvality dat LPIS pro Evropskou komisi.

Zároveň v LPIS vznikne **nová vrstva**, kde bude evidována **nezpůsobilá plocha DPB**, kterou zemědělec obhospodařuje, ale nemůže k ní doložit právní důvod užívání. V LPIS bude u DPB evidován údaj o výměře způsobilé plochy (= celková výměra DPB – nezpůsobilá výměra). **Podmínky DZES** však uživatel musí plnit na **všech pozemcích, které obhospodařuje** – tedy i na části DPB, která bude vyznačena jako nezpůsobilá pro poskytnutí dotací z důvodu nedoložení právních důvodů užívání.

Pokud uživatel doloží užívací práva, budou tyto pozemky znovu způsobilé pro vyplacení dotace. Změnu nabytí/pozbytí práv k užívání pak zemědělec bude ohlašovat obdobně jako ostatní změny.

Právní důvody užívání budou vyžadovány (tak jako doposud) pouze v případě pochybností nad údaji v evidenci půdy a u kolizních situací, kdy uživatelé nedoloží dohodu nebo souhlas s navrhovanými změnami.

Zrychlení

Vítanou změnou je odstranění lhůt pro vydání rozhodnutí, pokud se všichni uživatelé dohodnou. Po předložení dohody nebo souhlasu všech uživatelů s prováděnou změnou, může SZIF provést aktualizaci

evidence půdy během jednoho dne. Zemědělec tak bude ušetřený dlouhého „papírování“ a v případě dohody všech uživatelů bude řízení možné dokončit tzv. „na počkání“.

Důležitost aktualizace LPIS ze strany zemědělců

Legislativní úpravy jsou důsledkem zvyšujícího se tlaku Evropské komise na hodnocení kvality zákresů DPB v LPIS. Každý rok je Česká republika povinna provádět test kvality zjišťující, zda zákresy DPB odpovídají skutečnému užívání, zda jsou evidovány správné zemědělské kultury a jestli pozemky neobsahují žádné nezpůsobilé plochy. Výsledky testu jsou povinně zasílány Evropské komisi. V případě negativního hodnocení kvality LPIS, by mohlo dojít k finančním postihům pro ČR, v krajním případě i k ohrožení čerpání zemědělských dotací.

Pokud zemědělci začnou včas ohlašovat všechny změny a tím zlepší kvalitu dat v LPIS, nedojde k ohrožení financování ze strany EU a SZIF bude moci snížit např. i počet prováděných kontrol.

Uvedené novinky i další změny související s novelou zákona o zemědělství, které jsou v LPIS od roku 2020 připravené, vedou především ke snazšímu prosazování užívacích i vlastnických práv, transparentnímu evidování pozemků v LPIS a zrychlení prováděných změn v evidenci pro zemědělce.